

ВІДПОВІДЬ ДЛЯ ВССУ ЩОДО ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 55 КК УКРАЇНИ

У відповідь на поставлене суддею ВССУ Т.В. Матієк питання, з якого часу (часу спливу іспитового строку чи з моменту набрання законної сили вироком) особа починає відбувати додаткове покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю у разі призначення основного покарання у виді позбавлення волі зі звільненням від відбування основного покарання з випробуванням, хотів би дати таке пояснення.

Звільнення особи від відбування покарання з випробуванням, установлення іспитового строку і подальше остаточне звільнення від відбування покарання стосуються лише основного покарання і не поширюються на додаткові покарання. Згідно зі ст. 77 КК України особі, яка звільняється від відбування покарання з випробуванням, серед іншого, може бути призначене додаткове покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Призначені відповідно до ст. 77 КК України додаткові покарання підлягають реальному і самостійному виконанню, про що суд повинен зазначити у резолютивній частині вироку (п. 9 постанови Пленуму Верховного Суду України від 24 жовтня 2003 р. № 7 «Про практику призначення судами кримінального покарання»).

Із цього приводу в юридичній літературі наводиться такий приклад: за порушення правил безпеки дорожнього руху, що заподіяло потерпілому тяжке тілесне ушкодження, винний засуджується до двох років позбавлення волі з позбавленням права керувати транспортними засобами на строк три роки. У цій ситуації суд може звільнити від відбування основного покарання з випробуванням; що стосується додаткового покарання; воно повинно виконуватися реально, і засуджений протягом установленого судом строку позбавляється права керувати транспортними засобами (див.: Письменський Є.О. Звільнення від покарання та його відбування : коментар до кримінального

законодавства та практики його застосування. – Луганськ : РВВ ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка, 2012. – С. 69–70).

Призначення засудженому додаткових покарань у випадку звільнення особи від відбування покарання з випробуванням здійснюється на підставах і в порядку, безпосередньо визначених у кримінальному законі для зазначених видів покарання, і лише за умови дотримання всіх положень як Загальної, так і Особливої частин КК України. Зокрема, відповідно до ч. 3 ст. 55 КК України в разі застосування ст. 77 КК України строк цього додаткового покарання обчислюється з моменту набрання законної сили вироком (це законодавче положення, до речі, відтворюється і в запиті судді ВССУ Т.В. Матієк). У такому випадку додаткове покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю застосовується не послідовно, а паралельно з іспитовим строком (див.: Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар : у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.В. Пшонки, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. – 5-те вид., допов. – Х. : Право, 2013. – Т. 1 : Загальна частина. – С. 225–226).

При звільненні від відбування основного покарання з випробуванням позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, призначене як додаткове покарання, *підлягає реальному виконанню* з моменту набрання вироком законної сили (див.: Пономаренко Ю.А. Види наказаний по уголовному праву Украины : монография. – Х. : Изд-во «ФИНН», 2009. – С. 288). Це є принциповим питанням, оскільки при звільненні від відбування покарання з випробуванням суд установлює іспитовий строк тривалістю від одного до трьох років. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю також може бути призначене судом винному як додаткове покарання на строк від одного до трьох років. Таким чином, у випадку призначення зазначеного виду покарання при звільненні від відбування покарання з випробуванням протягом іспитового строку щодо засудженого може виконуватися додаткове покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю. Із викладеного,

зокрема, впливає, що ухилення засудженого від відбування покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю є підставою для засудження його за цей злочин і призначення покарання за сукупністю вироків (див.: Шиян Д.С. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю як вид кримінального покарання : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08 / Шиян Денис Сергійович. – Дніпропетровськ, 2008. – С. 185).

Отже, до успішного закінчення іспитового строку і до остаточного (на підставі ч. 1 ст. 78 КК України) звільнення від призначеного основного покарання засуджений має виконати додаткове покарання, у тому числі у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.